

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

**Vývoj nezaměstnanosti v Moravskoslezském kraji
v porovnání s ČR**

Dagmar KAFTANOVÁ

© 2018 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Dagmar Kaftanová

Provoz a ekonomika

Název práce

Vývoj nezaměstnanosti v Moravskoslezském kraji v porovnání s ČR

Název anglicky

Development of unemployment in the Moravian-Silesian Region in comparison with the Czech Republic

---

Cíle práce

Cílem této práce je analýza vývoje nezaměstnanosti v Moravskoslezském kraji v porovnání s Českou republikou. Budou identifikovány nejčastější příčiny nezaměstnanosti v daném kraji a případně doporučena možná řešení.

Metodika

V první části práce bude deskriptivní metodou specifikován základní teoretický rámec, základní pojmy a definice.

V druhé části bude prostřednictvím komparativní metody z nashromážděných dat provedena samotná analýza a porovnání vývoje a stavu nezaměstnanosti daného kraje v porovnání s celou Českou republikou.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

trh práce, nezaměstnanost, míra nezaměstnanosti, vývoj nezaměstnanosti, typy nezaměstnanosti, Moravskoslezský kraj, politika zaměstnanosti, Úřad práce, analýza

---

Doporučené zdroje informací

Dlouhodobá nezaměstnanost v ČR, Pavelka a kol., ISBN 978-80-8617-576-8, Melandrium 2012

Nezaměstnanost, Buchtová Božena, ISBN 978-80-247-4282-3, Grada 2013

Nezaměstnanost jako sociální problém, Petr Mareš, ISBN 8086429083, Slon 2002

Strukturální míra nezaměstnanosti v ČR, Vít Pošta, ISBN 978-80-7261-296-3, Management Press 2015

Zákon č. 435/2004 Sb., Zákon o zaměstnanosti

Předběžný termín obhajoby

2017/18 LS – PEF

Vedoucí práce

Oldřich Ludwig Dittrich, MPH, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 11. 1. 2018

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 12. 1. 2018

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 15. 03. 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Vývoj nezaměstnanosti v Moravskoslezském kraji v porovnání s ČR" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 14.3.2018

.....

Poděkování

Děkuji tímto panu Oldřichu Ludwig Dittrichovi, MPH, Ph.D. za odborné vedení a cenné rady při zpracování mé bakalářské práce.

Vývoj nezaměstnanosti v Moravskoslezském kraji v porovnání s ČR

Abstrakt

Bakalářská práce je zaměřena na nezaměstnanost a její vývoj v Moravskoslezském kraji v porovnání s Českou republikou. První část je teoretická se zaměřením na základní ekonomické pojmy a definice, jako je nezaměstnanost, ekonomicky aktivní a neaktivní obyvatelstvo, způsob měření, obecné příčiny a formy vzniku či rizikové skupiny.

Druhá část je již zaměřena na samotnou analýzu, která je provedena na základě dostupných statistických dat, za sledované období 2007 – 2016. Zjišťovány jsou možné příčiny tak vysoké nezaměstnanosti v Moravskoslezském kraji.

Klíčová slova:

Trh práce

Nezaměstnanost

Míra nezaměstnanosti

Vývoj nezaměstnanosti

Typy nezaměstnanosti

Moravskoslezský kraj

Politika zaměstnanosti

Úřad práce

Analýza

Development of unemployment in the Moravian-Silesian Region in comparison with the Czech Republic

Abstract

The bachelor thesis focuses on unemployment and its development in the Moravian-Silesian Region compared to the Czech Republic. The first part is theoretical focusing on basic economic concepts and definitions such as unemployment, economically active and inactive population, the way of measurement, general causes and forms of formation or risk group.

The second part is focused on the analysis itself, which is based on the available statistical data, over the monitored period 2007 - 2016. The possible causes of such high unemployment in the Moravian-Silesian Region are identified.

Keywords:

Labor market

Unemployment

Unemployment rate

Unemployment development

Types of unemployment

Moravian-Silesian Region

Employment Policy

Employment Department

Analysis

OBSAH

1. Úvod.....	11
2. Cíl práce a metodika	12
2. 1. Cíl práce.....	12
2. 2. Metodika.....	12
3. Teoretická východiska	13
3. 1. Základní pojmy a definice	13
3. 2. Ukazatelé nezaměstnanosti	15
3.2.1. Obecná míra nezaměstnanosti	15
3.2.2. Registrovaná míra nezaměstnanosti	15
3. 3. Typy nezaměstnanosti.....	16
3.3.1. Podle příčin.....	16
3.3.1.1. Frikční nezaměstnanost	16
3.3.1.2. Strukturální nezaměstnanost.....	17
3.3.1.3. Cyklická nezaměstnanost	18
3.3.2. Další formy nezaměstnanosti	18
3.3.2.1. Podle dobrovolnosti.....	18
3.3.2.2. Podle délky nezaměstnanosti.....	19
3.3.2.3. Cyklická nezaměstnanost	19
3.4. Rizikové skupiny.....	20
3.4.1. Mladší věkové skupiny do 30 let.....	20
3.4.2. Starší lidé	21
3.4.3. Ženy	21
3.4.4. Zdravotně postižení	22
3.4.5. Lidé bez kvalifikace	22
3.4.6. Romské etnikum	22
3.5. Důsledky nezaměstnanosti	23
3.5.1. Sociální důsledky	23
3.5.2. Ekonomické důsledky..	23
3.6. Státní politika nezaměstnanosti	24
3.6.1. Aktivní politika.....	25
3.6.2. Pasivní politika..	26
4. Praktická část	27
4.1. Stručná charakteristika ČR	27

4.2. Charakteristika Moravskoslezského kraje.....	30
4.3. Analýza vývoje nezaměstnanosti	32
5. Závěr.....	42
6. Seznam použitých zdrojů	43

Seznam obrázků

OBRÁZEK 1 STRUKTURA POPULACE Z HLEDISKA EKONOMICKÝCH AKTIVIT.....	14
OBRÁZEK 2 LOKALIZACE MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE.....	30
OBRÁZEK 3 ADMINISTRATIVNÍ ČLENĚNÍ MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE	31

Seznam tabulek

TABULKA 1 SEZNAM KRAJŮ S POČTEM OBYVATEL	27
TABULKA 2 MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI V ČR V LETECH 2007 - 2016	32
TABULKA 3 VÝVOJ NEZAMĚSTNANOSTI V LETECH 2007 – 2016 NA ÚROVNI KRAJŮ V %	34
TABULKA 4 POČET NEZAMĚSTNANÝCH V JEDNOTLIVÝCH OKRESECH MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE K 31.12.2016	36
TABULKA 5 STRUKTURA NEZAMĚSTNANOSTI DLE DOSAŽENÉHO NEJVYŠŠÍHO VZDĚLÁNÍ K 31.12.2016	37
TABULKA 6 STRUKTURA NEZAMĚSTNANOSTI DLE POHLAVÍ K 31.12.2016	38
TABULKA 7 STRUKTURA NEZAMĚSTNANÝCH DLE VĚKU K 31.12.2016.....	38
TABULKA 8 STRUKTURA NEZAMĚSTNANÝCH DLE DOBY EVIDENCE V NEZAMĚSTNANOSTI K 31.12.2016.....	39
TABULKA 9 NABÍDKA VOLNÝCH MÍST EVIDOVANÝCH ÚŘADY PRÁCE K 31.12.2016	41

Seznam grafů

GRAF 1 MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI V ČR V LETECH 2007 - 2016.....	33
GRAF 2 POROVNÁNÍ MÍRY NEZAMĚSTNANOSTI MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE VŮČI ČR.....	35
GRAF 3 POČET NEZAMĚSTNANÝCH V JEDNOTLIVÝCH OKRESECH MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE K 31.12.2016	36
GRAF 4 VÝVOJ POČTU UCHAZEČŮ O ZAMĚSTNÁNÍ A VOLNÝCH PRACOVNÍCH MÍST V ČR 2007 - 2016	40
GRAF 5 VÝVOJ POČTU UCHAZEČŮ O ZAMĚSTNÁNÍ A VOLNÝCH PRACOVNÍCH MÍST V MORAVSKOSLEZSKÉM KRAJI 2007 - 2016	40

1. Úvod

Nezaměstnanost patří vedle HDP a inflace k hlavním ekonomickým ukazatelům, dle kterých se hodnotí světové ekonomiky a je tak velmi často diskutovanou problematikou. Obzvláště diskutovaným tématem se stala po propuknutí celosvětové ekonomické krizi v roce 2008/2009, která zapříčinila enormní propad světového hospodářství, jež měl negativní dopad i na Českou republiku.

Vysoká míra nezaměstnanosti se stává závažným ekonomickým problémem. V první řadě, jelikož je práce jedním z výrobních faktorů, dochází ke snižování makroekonomického produktu, než je jeho potencionální výše. To vede k dalším sekundárním ztrátám, neboť nezaměstnané osoby neodvádějí daně ze svých důchodů, snižuje se jejich kupní síla, čímž se snižují zisky firem a ty taktéž odvádějí menší daně do státního rozpočtu. Příjmy státního rozpočtu se snižují, na druhé straně rostou jeho výdaje v podobě transferových plateb z titulu podpor v nezaměstnanosti a sociálních dávek.

Neméně závažným je i sociální dopad na jednotlivce, jeho rodinu a nejbližší a v konečném důsledku i na celou společnost. Zaměstnání má v životě každého z nás důležitou roli, trávíme v ní velkou část svého života, odvíjí se od ní náš ekonomický status a postavení ve společnosti. Případná ztráta zaměstnání má dopad na finanční situaci jedince, klesá jeho životní úroveň, což ho může vyčlenit ze společenského života.

S délkou nezaměstnanosti se situace stává ještě závažnější. Dotyčný jedinec je frustrovaný a odražený od jakékoliv iniciativy docílit změny, ztrácí sebedůvěru a pracovní návyky, inklinuje k řešení svých problémů prostřednictvím alkoholu, drog, ke kriminální činnosti. To vše se negativně odráží v sociálních vazbách v rámci rodiny i ke společnosti a v neposlední řadě i na psychickém a zdravotním stavu nezaměstnaného. To opět vede ke zvýšeným výdajům státního rozpočtu za zdravotní služby.

Nezaměstnanost tedy zůstává v popředí zájmů nejrůznějších institucí a organizací, které zkoumají její příčiny, hledají možnosti, jak jí předcházet, snížit na přijatelnou hranici nebo jí eliminovat.

2. Cíl práce a metodika

2.1. Cíl práce

Cílem této práce je analyzovat vývoj nezaměstnanosti v Moravskoslezském kraji, který se dlouhodobě řadí mezi kraje s nejvyšší mírou nezaměstnanosti. Zjištěné hodnoty budou porovnávány vůči ostatním krajům a k hodnotám za celou Českou republiku.

2.2. Metodika

Na základě studia odborné literatury, jejíž seznam bude součástí práce, bude v první řadě specifikován a definován teoretický rámec dané problematiky. Ozřejměn bude obecný pojem nezaměstnanosti, základní pojmy a definice, obecné příčiny vzniku nezaměstnanosti, dotčené rizikové skupiny a možné důsledky.

Druhá část bude zaměřena na samotnou analýzu, která bude provedena na základě dostupných statistických dat. Sledované období bude v intervalu let 2007 – 2016, neboť je toto období dostatečně dlouhé natolik, aby se projeví případné změny.

3. Teoretická východiska

3.1. Základní pojmy a definice

Trh práce

Představuje takový trh, kde se střetává poptávka a nabídka po výrobním faktoru „práce“. Na straně poptávky vystupují firmy, které poptávají pracovní sílu, pro své podnikatelské činnosti. Na straně nabídky vystupují domácnosti, za což jim od firem za poskytnutí práce plyne důchod neboli mzda.

Zaměstnaný

Osoba, která vykonává jakékoliv placené zaměstnání nebo sebezaměstnání. Zaměstnaní jsou rovněž ti, kteří práci mají, a právě nepracují, např. jsou nemocní, na dovolené či stávkují (Brožová, 2003, str. 77).

Nezaměstnaný

Osoba, která je schopná pracovat, je ochotná během určité krátké doby do práce nastoupit, nemá placené zaměstnání ani sebezaměstnání a aktivně ho hledá (Brožová, 2003, str.77).

Ekonomicky aktivní obyvatelstvo

Výše uvedení zaměstnaní a nezaměstnaní tvoří dohromady tzv. ekonomicky aktivní obyvatelstvo jinak také nazývané „pracovní silou“.

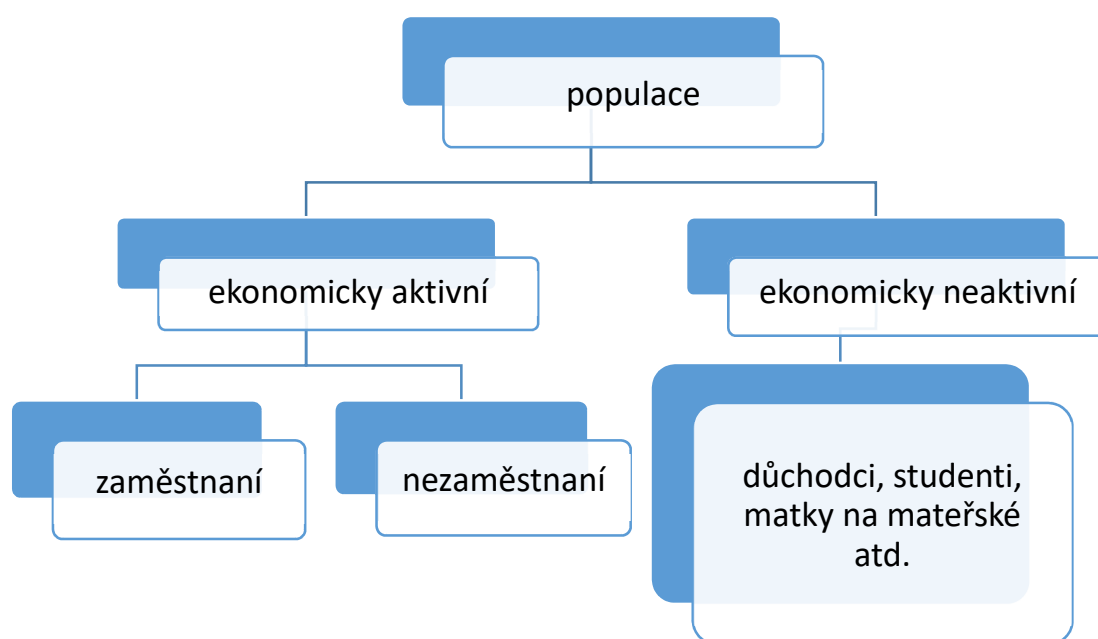
Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo

Tvoří zbývající populaci, vyjma té části, spadající do kategorie ekonomicky aktivní obyvatelstvo. Jedná se především o studenty, matky na mateřské a rodičovské dovolené,

důchodce a invalidy. Podmínkou je, že tyto osoby nespĺňují výše uvedené definice zaměstnané či nezaměstnané osoby.

Výše uvedené názorně zobrazuje následující diagram.

Obrázek 1 Struktura populace z hlediska ekonomických aktivit

Zdroj: Vlastní zpracování

3.2. Ukazatelé nezaměstnanosti

3.2.1 Obecná míra nezaměstnanosti

Nezaměstnanost měříme ukazatelem „míra nezaměstnanosti“. Je to procento nezaměstnaných z ekonomicky aktivního obyvatelstva a vypočítáme ji dle vzorce:

$$u = U/(L+U) * 100 ,$$

kde u je míra nezaměstnanosti v %, U je počet nezaměstnaných a L je počet zaměstnaných

Definicí bychom mohli stanovit, že míra nezaměstnanosti udává procentní podíl nezaměstnaných vůči ekonomicky aktivnímu obyvatelstvu.

3.2.2 Registrovaná míra nezaměstnanosti

Registrovaná míra nezaměstnanosti je stanovena tím, že za nezaměstnané jsou brány osoby, které jsou jako nezaměstnané registrované na úřadech práce. Problémem tak nastává fakt, že ne všichni nezaměstnaní k této registraci přistoupí, Skutečná nezaměstnanost tak bývá vždy o nějaké procento vyšší než registrovaná nezaměstnanost.

Počínaje lednem 2013 je registrovaná míra nezaměstnanosti nahrazena „Podílem nezaměstnaných osob“, který vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 – 64 let ze všech obyvatel ve stejném věku.

3.3. Typy nezaměstnanosti

3.3.1 Podle příčin

3.3.1.1 Frikční nezaměstnanost

Frikční nezaměstnanost můžeme také nazývat jako nezaměstnanost přechodnou či dočasnou. Jedná se o nezaměstnanost z titulu přirozeného pohybu pracovníků na pracovním trhu, kdy lidé opouštějí svá pracovní místa a hledají nové uplatnění.

Obecně lze konstatovat, že se jedná o krátkodobou nezaměstnanost, ale do jisté míry může být ovlivněna podporou státu v nezaměstnanosti, neboť čím vyšší částka podpory a delší období jejího poskytování pro jednotlivce je, tím méně je aktivní při hledání pracovní pozice a je ochoten přijmout pouze přiměřeně vyšší mzdu vůči podpoře.

Individuálně může být rozhodnutí dotyčného ovlivněno i dalšími aspekty, vyjma již zmíněné výše mzdy, i dalšími požadovanými benefity jako je profesní charakter práce, lokalita, doba strávená na cestě atd.

Silně zastoupenou skupinou bývají mladí lidé, kteří jako čerství absolventi, bez nebo jen s nepatrnou profesní praxí, hledají své první uplatnění na pracovním trhu.

K frikční nezaměstnanosti dochází i z iniciativy zaměstnavatele, kdy dochází k propuštění zaměstnanců z organizačních důvodů nebo z titulu tzv. technologické nezaměstnanosti (Brožová, 2003), kdy jsou pracovníci uvolňováni z náročné výroby a nahrazováni novými technologiemi a stroji.

Předpokladem vzniku frikční nezaměstnanosti může být považován i samotný nesoulad mezi poptávkou a nabídkou po práci z titulu profesních, geografických požadavků nebo z důvodu špatné informovanosti o pracovních příležitostech jak na straně nabídky tak i poptávky.

Základním rysem této formy nezaměstnanosti je, že proti souhrnnému počtu nezaměstnaných existuje adekvátní počet volných míst. Jedná se pouze o hledání existujících volných míst.

Z výše uvedeného vyplývá, že se v případě frikční nezaměstnanosti, jedná o dobrovolnou nezaměstnanost a ve zdravé ekonomice se bude vyskytovat vždy.

3.3.1.2 Strukturální nezaměstnanost

Strukturální nezaměstnanost vzniká v důsledku poklesu poptávky po určitých ekonomických statcích, což vede k útlumu daného výrobního odvětví a poklesu poptávky po pracovní síle. Strukturální nezaměstnanost postihuje jen některá určitá odvětví, která procházejí útlumem, na druhé straně jiná odvětví procházejí fází růstu. Na jedné straně tak lidé neustále přicházejí o své pracovní pozice a na straně druhé neustále vznikají nová pracovní místa, pouze však s jinými kvalifikačními požadavky. Leckdy se tedy stává problémem kvalifikační nebo místní nesoulad, který lze považovat za hlavní příčinu regionálních rozdílů v míře nezaměstnanosti.

Pro odstranění strukturální nezaměstnanosti je třeba vytvořit soulad mezi strukturou poptávaných a nabízených pracovních míst. Řešením je rekvalifikace nezaměstnaných dle místně příslušné nabídky práce. Toto však může být problematické pro určité kategorie osob, především pro starší ročníky nebo osoby, které dlouhodobě setrvali na jedné pozici. Tyto osoby těžko přijímají změny a hůře se přizpůsobují situaci na trhu. Jedná se o razantní zásah do jejich života a života jejich rodin. Leckdy i nastupuje nízká sebedůvěra, zda takovouto razantní změnu jsou schopni zvládnout. A samozřejmě také nesmíme opomenout náročnost z hlediska časového fondu, který je třeba pro absolvování samotné rekvalifikace.

Na základě těchto skutečností lze strukturální nezaměstnanost definovat spíše jako nedobrovolnou a dlouhodobého charakteru, i když to, oproti frikční nezaměstnanosti, nelze tak úplně definitivně stanovit.

3.3.1.3 Cyklická nezaměstnanost

Cyklická nezaměstnanost souvisí s krátkodobými výkyvy hospodářského cyklu. Pokud ekonomika prochází recesí, snižuje se celkový počet pracovních míst a to napříč všemi odvětvími. Jedná se o nezaměstnanost nedobrovolnou.

Je-li cyklická nezaměstnanost pravidelná a spojená s přírodním cyklem, hovoří se o ní jako o sezónní nezaměstnanosti (Mareš, 2002, str. 21).

Sezónní nezaměstnanost je především spjatá s určitými ekonomickými odvětvími (zemědělství, stavebnictví apod.), které jsou úzce vázány na určitá roční období a po část roku nelze činnost vykonávat nebo ne v plné míře.

3.3.2. Další formy nezaměstnanosti

3.3.2.1. Podle dobrovolnosti

Dle přístupu nezaměstnaného můžeme rozlišovat mezi dobrovolnou a nedobrovolnou nezaměstnaností.

Dobrovolná nezaměstnanost je taková nezaměstnanost, kdy nezaměstnaný hledá práci, ale za větší mzdu, než která je na trhu obvyklá (Holman, 2011, str. 285).

Dobrovolnou nezaměstnanost ve velké míře ovlivňuje systém podpor ze strany státu, v podobě dávek v nezaměstnanosti a po uplynutí nároku na ně systém sociálních dávek. Lze říci, že v tomto případě existuje přímá úměra. Čím vyšší dávky a jejich snadnější dosažení, tím větší procento dobrovolných nezaměstnaných se na pracovním trhu může vyskytovat.

Opačným případem je nedobrovolná nezaměstnanost, kdy nezaměstnaní lidé hledají práci za obvyklou tržní mzdu a byli by i ochotni přijmout práci za mzdu nižší, na trhu práce však žádnou nenalézají (Holman, 2011, str. 288).

3.3.2.2. Podle délky nezaměstnanosti

Z hlediska času můžeme rozlišovat krátkodobou a dlouhodobou nezaměstnanost. Za krátkodobou nezaměstnanost je považována nezaměstnanost v délce do 12 měsíců. Zpravidla se jedná pouze o krátkodobý výpadek mezi dvěma zaměstnáními z důvodu hledání vhodné pracovní pozice, absolvování rekvalifikačních kurzů apod. Nezaměstnaný je aktivní při řešení své situace.

V případě dlouhodobé nezaměstnanosti můžeme hovořit o nezaměstnanosti, která je delší jednoho roku. Jedná se již o vážnější ekonomický i sociální problém, neboť se v tomto případě nezaměstnanost leckdy mění z nedobrovolné na dobrovolnou. Lidé, frustrováni dlouhodobou nezaměstnaností, neúspěchem a pocitem nepotřebnosti, rezignují a přestávají se snažit.

Dlouhodobá nezaměstnanost může být také ve větší míře ovlivněna štědrými dávkami podpory v nezaměstnanosti či sociálních dávek a to především u méně kvalifikovaných jedinců. Příčinou může být i dlouhodobá hospodářská recese.

3.3.2.3. Ostatní formy

Podle Mareše (2002) ještě existuje nezaměstnanost skrytá, neúplná zaměstnanost, nepravá nezaměstnanost a „job stagnation“.

Skrytá nezaměstnanost se dotýká skupiny osob, které jsou nezaměstnané, ale veřejně tak nevystupují. Tyto osoby nejsou oficiálně registrovány na Úřadu práce a práci si nehledají, ačkoliv by ji za vhodných podmínek přijali. Může se jednat o osoby, které jsou odrazeny od hledání zaměstnání nebo se změnil jejich aktuální životní status (mateřská dovolená, studium, ženy v domácnosti, předčasný odchod do důchodu apod.). Další skupinou osob jsou lidé, kteří aktivně vyhledávají zaměstnání sami bez pomoci státu s využitím veřejných informačních kanálů, agentur práce nebo přímým kontaktem potencionálních zaměstnavatelů.

Tzv. neúplnou zaměstnanost představují osoby, které musejí akceptovat zkrácený pracovní úvazek nebo daná pozice plně nevyužívá jejich kvalifikační potenciál. V zahraničí je také využívaná forma sdíleného pracovního místa. Tento typ nezaměstnanosti je především důsledkem všeobecné snahy o snižování nezaměstnanosti v masovém měřítku.

V případě nepravé nezaměstnanosti se jedná o osoby, které jsou nezaměstnané, ale práci si nehledají nebo ji případně odmítají přijmout a spíše jim vyhovuje čerpání podporujících dávek v nezaměstnanosti. Bohužel se do této kategorie řadí i osoby, které využívají tzv. šedé ekonomiky a neoficiálně pracují, i když jsou registrovaní na Úřadu práce a pobírají výhody s tímto spjaté.

„Job stagnation“ je jevem, kdy vysoká míra nezaměstnanosti způsobuje, že i lidé, kteří by za příznivé situace změnili místo, ať už z jakéhokoliv osobního důvodu (profesní růst, finanční důvody, frustrace ze stávajícího zaměstnání), ale ze strachu z neuplatnění na trhu práce tak neučiní.

3.4. Rizikové skupiny

S nezaměstnaností se ve svém životě setká každý ekonomicky aktivní jedinec. Existují však skupiny, které jsou k získání tohoto nežádoucího statusu mnohem náchylnější. Těmito rizikovými skupinami jsou dle Buchtové (2002) následující:

3.4.1. Mladší věkové skupiny do 30 let

Do této skupiny řadíme absolventy středních a vysokých škol, kteří si hledají své první zaměstnání. Jedná se o osoby v nejlepším produktivním věku, kteří jsou plni elánu a nadšení, nefrustrovaní z kariérních a životních neúspěchů. Obecně jde o velmi flexibilní a aktivní skupinu uchazečů o zaměstnání, kteří jsou přizpůsobiví, nebojí se změn a především si nenesou žádné nežádoucí pracovní návyky. Důvody, proč je tato skupina osob označována za rizikovou, je paradoxní právě to, že uchazeči nemají žádné pracovní zkušenosti, návyky, nedisponují žádnou odbornou praxí (vyjma případné krátké praxe

v rámci studia či brigády) a reálnými zkušenostmi. Samotný proces výběrového řízení je pro ně bariérou, nemají zkušenosti s výběrovým, sestavováním životopisu, motivačního dopisu, nedisponují žádným doporučením od předchozích zaměstnavatelů.

Velmi častou příčinou neúspěchu, jsou také nereálné finanční požadavky ze strany uchazečů.

3.4.2. Starší lidé

Do této kategorie řadíme osoby ve věku 50+, kteří již oproti předchozí skupině disponují bohatými životními i profesními zkušenostmi. Na druhé straně se leckdy hůře adaptují na organizační změny a technologický pokrok. Samozřejmě je to značně individuální, záleží na úrovni vzdělání, inteligenci, společenském postavení a poměrech v rodině. V případě ztráty zaměstnání, hlavně při náhlé ztrátě místa s mnohaletou působností či na významném postu, starší lidé snadno upadají do frustrace a beznaděje. V případě opětovného nalezení pracovního místa se mohou stát opatrnější, méně kreativní, bojí se o opětovné ztracení místa. Pro zaměstnavatele se tak mohou jevit jako horší investice.

3.4.3. Ženy

I přes veškeré snahy o její odstranění, stále na pracovním trhu přetrvává diskriminace dle pohlaví. Zaměstnavatelé upřednostňují mužskou pracovní sílu, která je více územně a časově flexibilní. Ohrožené jsou především ženy, které pečují o nezletilou osobu ve věku do 15 let, u kterých zaměstnavatelé vidí vyšší rizika pro společnost, pro jejich možnou častější absenci a narušování pracovních procesů. Tyto ženy leckdy vyžadují zkrácený pracovní úvazek, na který nechtějí zaměstnavatelé přistupovat. Pro takovéto ženy je složité skloubit pracovní a mateřské povinnosti, obzvláště pokud se jedná o matky živitelky.

Obtížným se stává i samotný návrat do plného pracovního procesu po částečné sociální i profesní izolaci či problém adaptace do pracovního prostředí, které se po dobu ženiny nepřítomnosti dále vyvíjelo a měnilo.

3.4.4. Zdravotně postižení

Zdravotně postižení jsou lidé se sníženou pracovní schopností, které omezuje jejich zdravotní stav v sociálním i ekonomickém životě. Řada z nich se tak potýká z psychickými problémy, pocity nedůležitosti, vyčleněním ze společnosti. Jejich začlenění do pracovního procesu, pokud je to vzhledem k jejich zdravotnímu stavu možné, je tak nejenom přínosem z ekonomické stránky, ale především ze stránky sociální. Umožňuje jim to lepší začlenění do společnosti a lepší pocit ze sebe sama.

Vzhledem ke stále více stoupajícímu důrazu na produktivitu a výkon, mají ale tyto osoby stále menší možnost pracovního uplatnění. Výraznému zlepšení nepomáhá ani podpora státu v podobě možných úlev na daních pro zaměstnavatele.

Délka evidence v nezaměstnanosti, u této skupiny osob, mnohonásobně převyšuje délku evidence ostatních zdravých uchazečů.

3.4.5. Lidé bez kvalifikace

Nejrizikovější skupinou a nejhůře uplatnitelnou skupinou na trhu práce jsou lidé bez kvalifikace, v leckterém případě pouze se základním vzděláním.

Osoby z této skupiny bývají pasivnější ve svém přístupu ke změně a začlenění se na pracovní trh. Většinou to bývá v důsledku prostředí, ve kterém vyrůstali, žijící na okraji společnosti. Tyto osoby se často vyznačují, pro společnost nežádoucími znaky chování (alkoholismus, užívání narkotik, trestná činnost) a vyhovuje jim permanentní závislost na státu a na jeho politice sociálních podpor.

3.4.6. Romské etnikum

Vzhledem k neustále se zvyšujícím se nárokům pracovního trhu na úroveň kvalifikačních předpokladů a sociálních dovedností, je pro romské etnikum obtížnější nalézat pracovní uplatnění. Většina této menšinové populace má pouze základní vzdělání a nulové pracovní

návyky. Řada z nich nedokončí ani základní vzdělání a jejich další kvalifikace je velmi obtížná nebo téměř nemožná. Již jejich začlenění do samotné společnosti je velice problematické.

3.5. Důsledky nezaměstnanosti

Důsledky nezaměstnanosti lze rozdělit do dvou oblastí, na sociální a ekonomické.

3.5.1. Sociální důsledky

Jsou prvotně spíše individuálního charakteru, v konečném důsledku s dopadem na celou společnost. Nezaměstnanost, především nedobrovolného a dlouhodobého charakteru, zhoršuje finanční situaci jedince a jeho blízké rodiny, což vede ke zhoršení životní úrovně a ke snižování sociálního statusu. Ztráta statusu a sociální tlak okolí může u jedince vyústit až v psychické problémy, které mohou být doprovázeny nežádoucími patologickými jevy jako je alkoholismus, drogová závislost, inklinace ke kriminalitě apod. V extrémních případech může vyústit pokusem o sebevraždu. Psychická nerovnováha vyvolává i zdravotní neduhy po tělesné stránce a zhoršování celkové tělesné kondice.

V neposlední řadě, na základě výše uvedeného, dochází u dlouhodobě nezaměstnaných ke ztrátě pracovních návyků a stávají se tak pro potenciální zaměstnavatele méně atraktivní.

3.5.2. Ekonomické důsledky

Z ekonomického hlediska je nezaměstnanost, především nezaměstnanost dlouhodobého charakteru, závažná pro celou společnost. V první řadě se jedná o ztrátu makroekonomického produktu, kdy v případě vysoké nezaměstnanosti ekonomika vyprodukuje méně než by mohla na úrovni potenciálního produktu. Toto zachycuje tzv. Okunův zákon, který říká, že je-li skutečná míra nezaměstnanosti o 1 procentní bod nad úrovní přirozené míry nezaměstnanosti, skutečný produkt bude o 2 procentní body pod svou potenciální úrovní (Pavelka, 2007, str. 127).

Pokles produktu následně vyvolává další sekundární ztráty. Jsou-li lidé bez práce, neodvádějí daně do státní pokladny, snižuje se jejich kupní síla, čímž mají firmy menší zisky a menší daňové povinnosti vůči státu. Na druhé straně státu vznikají vyšší výdaje z titulu výplaty vyšších dávek v nezaměstnanosti, sociálních dávek, výdajů na veřejné zdraví, k potírání vyšší kriminality (Brožová, 2003, str. 103).

3.6. Státní politika zaměstnanosti

Státní politika zaměstnanosti usiluje o dosažení rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou po pracovních silách.

Cílem je produktivně využít zdroje pracovních sil a zabezpečit právo občanů na zaměstnání, sledovat a vyhodnocovat situaci na trhu práce, zpracovávat prognózy a koncepce zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů na trhu práce, uplatňovat aktivní politiku zaměstnanosti, koordinovat zapojení do mezinárodních programů souvisejících s rozvojem zaměstnanosti a lidských zdrojů na trhu práce, hospodařit s prostředky na politiku zaměstnanosti, poskytovat informační, poradenské a zprostředkovatelské služby na trhu práce, poskytovat podporu v nezaměstnanosti a podporu při rekvalifikaci, koordinovat opatření v oblasti zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů na trhu práce ČR v souladu s evropskou strategií zaměstnanosti a podmínkami pro čerpání pomoci z Evropského sociálního fondu (slovník.mpsv.cz).

Uplatňování státní politiky zaměstnanosti je v kompetenci Ministerstva práce a sociálních věcí a Úřadů práce ČR.

Rozeznáváme dvě formy státní politiky zaměstnanosti. Jednou je forma aktivní politiky, u které jde o snahu minimalizovat nezaměstnanost jako takovou. Druhá forma, pasivní politika, se snaží minimalizovat sociální dopady již existující nezaměstnanosti.

3.6.1. Aktivní politika

Aktivní politika zaměstnanosti je realizována zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Nástroje, využívané při této strategii k minimalizaci nezaměstnanosti, jsou zejména:

- a) Rekvalifikace – úřad práce zabezpečuje rekvalifikaci uchazečům o zaměstnání, která jim umožňuje uplatnění na trhu práce, především v případech, kdy struktura poptávky trhu práce neodpovídá příslušné nabídce.
- b) Investiční pobídky - hmotná podpora tvorby nových pracovních míst a rekvalifikace zaměstnanců u investičních pobídek, výhody pro zaměstnavatele v úlevách na daních, výhodné nákupy majetku apod.
- c) Veřejně prospěšné práce - časově omezené pracovní příležitosti vytvořené především pro obtížně umístitelné a dlouhodobě nezaměstnané uchazeče o zaměstnání evidované úřadem práce.
- d) Společensky účelná pracovní místa - cílem poskytnutí příspěvku na zřízení nebo vyhrazení SÚPM je obsazení míst uchazeči o zaměstnání, kterým nelze zajistit jiným způsobem pracovní umístění, včetně zahájení samostatné výdělečné činnosti uchazečem.
- e) Příspěvek na zapracování - poskytnutí příspěvku zaměstnavateli, který přijímá do pracovního poměru zaměstnance, kterému je při zapracování věnována ze strany zaměstnavatele zvýšená péče (příspěvek na mentora).
- f) Příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program – určeno pro zaměstnavatele, kteří přecházejí na nový výrobní program, při kterém dochází k zásadním technologickým změnám a nejsou tak schopni zajistit zaměstnancům plný časový fond práce. Příspěvek tak lze poskytovat na částečnou úhradu náhrady mzdy
- g) Překlenovací příspěvek – může být poskytnut osobě, která přestává být uchazečem zaměstnání protože volí cestu osoby samostatně výdělečně činné. Příspěvek je poskytnut jako „startovací“ k pokrytí prvotních provozních nákladů.

Součástí aktivní politiky zaměstnanosti je i poradenství, podpora zaměstnávání osob se zdravotním postižením, sdílené zprostředkování zaměstnání a cílené programy k řešení zaměstnanosti.

3.6.2. Pasivní politika

Pasivní politika je pouhým tlumením dopadů nezaměstnanosti. Zajišťuje hmotné zabezpečení uchazečům o zaměstnání formou podpory v nezaměstnanosti nebo formou sociálních dávek pro sociálně slabší osoby s nízkými příjmy.

4 Praktická část

4.1. Stručná charakteristika ČR

Česká republika vznikla 1. ledna 1993 rozpadem Československé republiky a aktuálně se dělí na 14 samosprávných krajů s celkovým počtem 10.597.473 obyvatel.¹

Tabulka 1 Seznam krajů s počtem obyvatel

kraj	počet obyvatel	kraj	počet obyvatel
Praha	1.290.073	Královéhradecký	550.958
Středočeský	1.348.840	Pardubický	517.762
Jihočeský	639.532	Vysočina	508.722
Plzeňský	580.121	Jihomoravský	1.180.997
Karlovarský	295.648	Olomoucký	633.157
Ústecký	820.840	Zlínský	583.093
Liberecký	441.131	Moravskoslezský	1.206.599

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Praha

Hlavní město České republiky. Je známo díky turistice, filmovému nebo zpracovatelskému průmyslu. Koncentruje se zde i průmysl potravinářský, elektrotechnický, chemický nebo strojírenský.

Středočeský kraj

Největší kraj v republice. Je zaměřen na zemědělskou produkci, především rostlinného charakteru. V průmyslové produkci je zaměřen na strojírenství, chemii a potravinářství.

---

¹ Údaj k 30.9.2017, zdroj ČSÚ

Jihočeský kraj

Pro svou bohatou přírodní scenérii je velkým lákadlem pro turistický ruch, Z hospodářské oblasti se zde daří zemědělství, průmyslové výrobě a zpracovatelskému průmyslu.

Plzeňský kraj

V plzeňském kraji je velmi rozšířené pěstování obilovin. Znám je produkcí řepky a piva. Na vysokém ekonomickém výkonu se podílí potravinářský a elektrotechnický průmysl.

Karlovarský kraj

Tento kraj je nejvíce vyhledávaný pro svá lázeňská města jako jsou Karlovy Vary, Františkovy Lázně, Mariánské Lázně. Z hospodářského hlediska se zde daří zemědělství, průmyslu stáčení minerálních vod, chemickém a keramickému.

Ústecký kraj

Hospodářství tohoto kraje je v nížinných oblastech zaměřeno na zemědělství. Typičtější je však pro něj oblast těžkého průmyslu, těžba a spalování uhlí, chemický průmysl.

Liberecký kraj

Jelikož v této oblasti není kvalitní úrodná půda, zaměřuje se tento kraj na chov skotu a průmyslovou výrobu.

Královéhradecký kraj

Hospodářsky se jedná o zemědělsko-průmyslový kraj, s oblíbenými turistickými cíli jako je třeba Krkonošský národní park s nejvyšší horou republiky – Sněžkou.

Pardubický kraj

Průmysl je v tomto kraji velmi rozmanitý. Působí zde strojírenství, chemický, oděvní nebo kožedělný průmysl.

Kraj Vysočina

V tomto kraji má významný podíl zemědělství, rozprostírají se zde rozsáhlé hospodářské lesy. V rámci průmyslu je zde zastoupeno odvětví strojírenské, textilní, dřevozpracující nebo potravinářské.

Jihomoravský kraj

Jihomoravský kraj je vinařskou oblastí, kde se daří náročným plodinám jako je vinná réva, ovoce a zelenina. Velký vliv zde má strojírenský průmysl a turismus.

Olomoucký kraj

Daří se zde zemědělství, vyskytuje se zde zpracovatelsko-strojírenský, kovodělný a elektrický průmysl.

Zlínský kraj

Oblast je částečně úrodná a daří se v ní pěstování vinné révy, vinařství. Většina nekvalitní půdy je využívána pro pastevectví. Z průmyslové oblasti se zde daří zpracovatelskému, gumárenskému, kovodělnému a elektrotechnickému průmyslu.

Moravskoslezský kraj

Moravskoslezský kraj je známý díky svým ložiskům černého a hnědého uhlí, s tím je úzce spjat hutní a těžký průmysl. Dále se v této oblasti koncentruje výroba a rozvod elektřiny, plynu, vody a výroba chemických látek.

4.2. Charakteristika Moravskoslezského kraje

Moravskoslezský kraj se nachází v severovýchodní části republiky. Svou rozlohou 5.428 km² zaujímá 6,9 % území České republiky. Více než polovinu území kraje zaujímá zemědělská půda, na dalších více než 35 % se rozprostírají lesní pozemky. Vedle přírodního bohatství se v kraji vyskytují bohaté zásoby nerostných surovin.

Tento kraj je jednou z nejdůležitějších průmyslových oblastí. Centrem je ostravsko-karvinská průmyslová a těžební pánev, využívaná především k těžbě kvalitního koksovatelného černého uhlí, zemního plynu a dalších surovin. Na těžbu úzce navazuje rozvoj těžkého průmyslu a zpracovatelská odvětví.

Obrázek 2 lokalizace Moravskoslezského kraje

Zdroj: cenovamapacr.cz

Kraj je vymezen šesti okresy (Bruntál, Frýdek-Místek, Karviná, Nový Jičín, Opava a Ostrava-město), které ukončily svoji správní působnost k 31. 12. 2002 a byly nahrazeny novými správními obvody, obcemi s rozšířenou správní působností.

Obrázek 3 Administrativní členění Moravskoslezského kraje

Zdroj: ČSÚ

Dle údajů Českého statistického úřadu k 30.9.2017, je obyvatelstvo kraje v počtu 1.206.599 osob. Řadí se tak na třetí místo v lidnatosti hned za hlavním městem Prahou a Středočeským krajem.

4.3. Analýza vývoje nezaměstnanosti

Nyní se budeme věnovat samotné analýze vývoje nezaměstnanosti. Analýza bude prováděna na statistických hodnotách za období 2007 – 2016, neboť zvolené období je dostatečně dlouhé natolik, aby byly patrné případné změny ve vývoji.

Úvodem si vyčíslíme sumární vývoj nezaměstnanosti v rámci celé České republiky. Výsledné hodnoty jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 2 Míra nezaměstnanosti v ČR v letech 2007 - 2016

rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
míra nezaměstnanosti v %	5,3	4,4	6,7	7,3	6,7	7,0	7,0	6,1	5,0	4,0

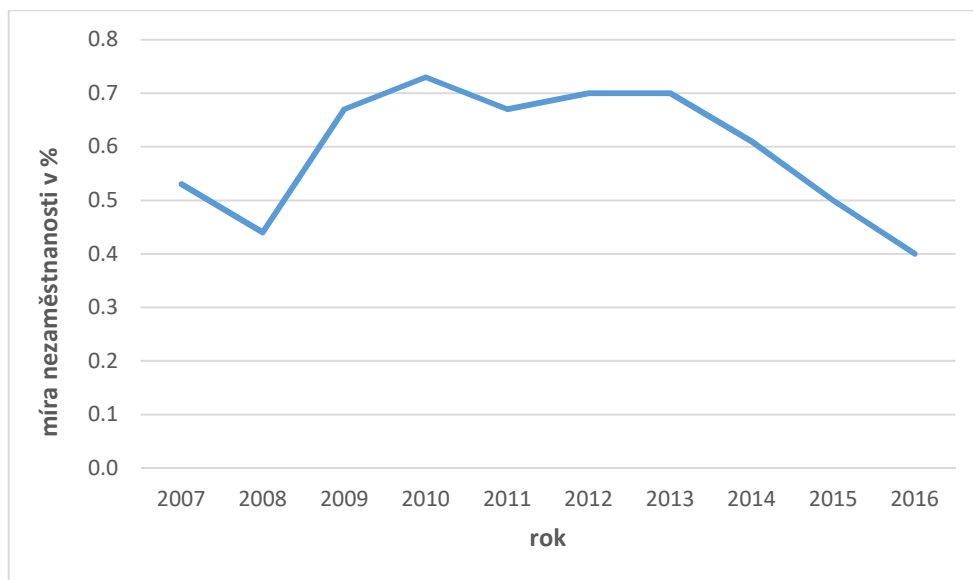
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Jak je patrné z tabulky, v roce 2009 došlo k vzestupu míry nezaměstnanosti, kdy meziroční nárůst oproti roku 2008 činil 2,3 % a tato tendence více méně přetrvávala až do roku 2013.

Ještě lépe je to patrné v následujícím grafu, kde je jasně vidět strmý růst míry nezaměstnanosti.

Graf 1 Míra nezaměstnanosti v ČR v letech 2007 - 2016

Zdroj: Tabulka č. 2

Příčinu růstu nezaměstnanosti můžeme obecně shledávat v celosvětové ekonomické krizi, která dolehla i na Českou republiku. Důkazem je toho pokles hrubého domácího produktu (dále jen „HDP“), který meziročně, oproti roku 2008, poklesl o enormních 4,8 %².

Na detailnější vývoj nezaměstnanosti se můžeme podívat v následující tabulce. Pokud se podíváme na vývoj nezaměstnanosti v jednotlivých krajích, je již patrna regionální disparita.

Tabulka 3 Vývoj nezaměstnanosti v letech 2007 – 2016 na úrovni krajů v %

kraj	rok									
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Praha	2,4	1,9	3,1	3,8	3,6	3,1	3,1	2,5	2,8	2,2
Středočeský	3,4	2,6	4,4	5,2	5,1	4,6	5,2	5,1	3,5	3,1
Jihočeský	3,3	2,6	4,3	5,3	5,5	5,7	5,2	5,9	4,0	2,8
Plzeňský	3,7	3,6	6,3	5,9	5,2	4,8	5,2	5,1	3,8	3,4
Karlovarský	8,2	7,6	10,9	10,8	8,5	10,5	10,2	9,0	6,7	5,4
Ústecký	9,9	7,9	10,1	11,2	9,9	10,8	9,4	8,5	7,6	5,1
Liberecký	6,1	4,6	7,8	7,0	7,2	9,3	8,3	6,5	5,5	4,4
Královéhradecký	4,2	3,9	7,7	6,9	7,1	7,1	8,2	6,2	5,6	4,1
Pardubický	4,4	3,6	6,4	7,2	5,6	7,7	8,4	6,4	4,6	3,7
Vysočina	4,6	3,3	5,7	6,9	6,4	6,4	6,7	5,6	4,7	3,2
Jihomoravský	5,4	4,4	6,8	7,7	7,5	8,1	6,8	6,1	5,0	3,9
Olomoucký²	6,3	5,9	7,6	9,1	7,6	7,7	9,2	7,7	5,9	3,7
Zlínský	5,5	3,8	7,3	8,5	7,6	7,4	6,8	6,1	4,7	4,0
Moravskoslezský	8,5	7,4	9,7	10,2	9,3	9,5	9,9	8,6	8,1	6,9

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

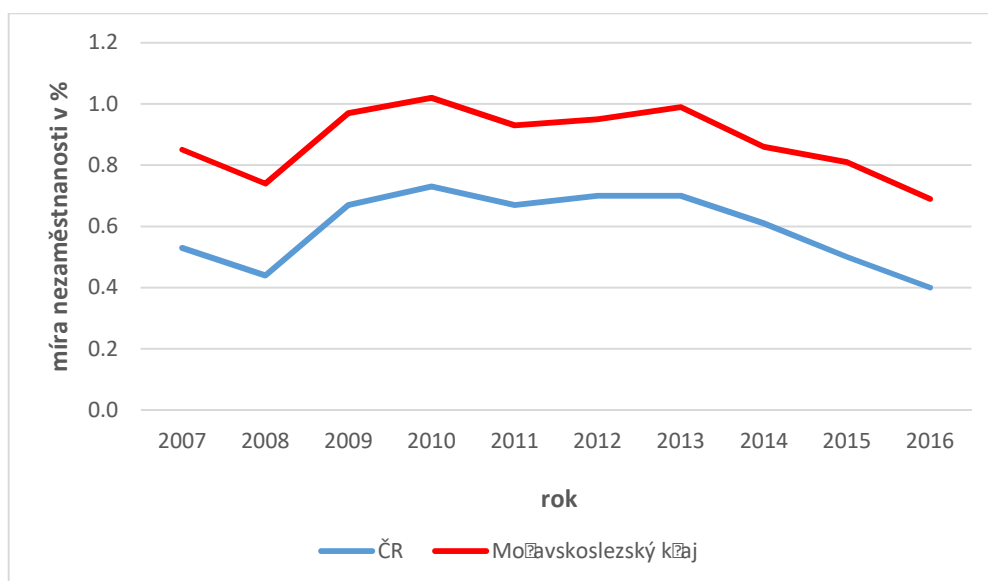
Z dlouhodobého hlediska je největší míra nezaměstnanosti v Karlovarském, Ústeckém a Moravskoslezském kraji.

My se nyní více zaměříme na samotný Moravskoslezský kraj, na strukturu a možné příčiny tak vysoké nezaměstnanosti.

Pokud porovnáme úroveň nezaměstnanosti Moravskoslezského kraje vůči celé České republice, zjišťujeme, že jsou tyto hodnoty výrazně vyššího charakteru.

² Dle údajů ČSÚ

Graf 2 Porovnání míry nezaměstnanosti Moravskoslezského kraje vůči ČR

Zdroj: Tabulka č. 2 a č. 3

V první řadě je to způsobeno průmyslovou specifikací kraje. Jak již bylo zmíněno, Moravskoslezský kraj je kraj těžkého průmyslu a zpracování. V současné době tento průmysl prochází značným útlumem a uzavíráním těžebních dolů a hutí v dané oblasti, což vede k masovému propouštění. Takto vznikající nově nezaměstnaní mají specificky danou kvalifikaci, s kterou těžko hledají uplatnění na trhu práce. Moravskoslezský kraj je tak typickým příkladem strukturální nezaměstnanosti, kdy razantní útlum odvětví vede k vysoké a problematické nezaměstnanosti.

Výše uvedené potvrzuje i počet nezaměstnaných Moravskoslezského kraje v jednotlivých okresech.

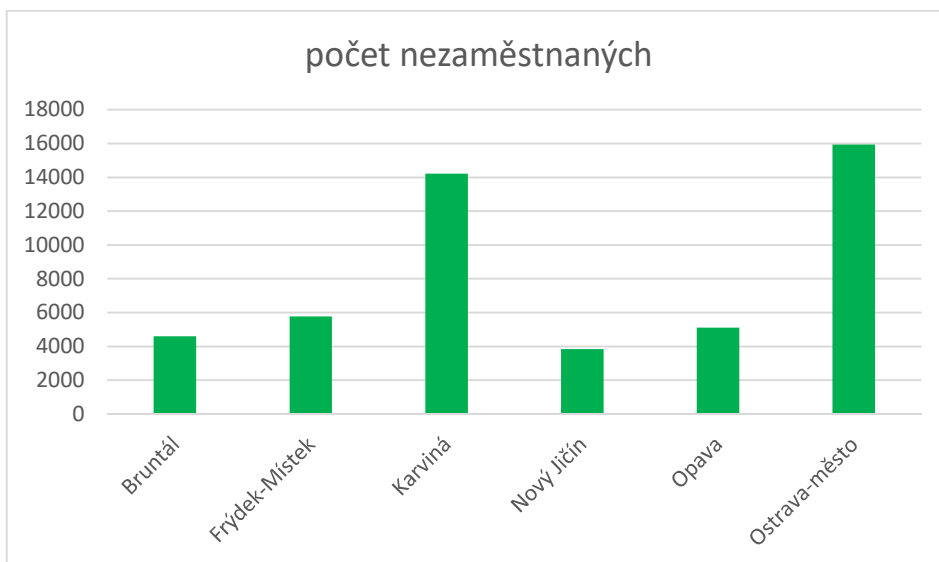
Tabulka 4 Počet nezaměstnaných v jednotlivých okresech Moravskoslezského kraje k 31.12.2016

Okres	počet nezaměstnaných
Bruntál	4602
Frýdek-Místek	5768
Karviná	14223
Nový Jičín	3842
Opava	5108
Ostrava-město	15944

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Jak je patrné z datových hodnot, Karviná a Ostravsko jsou nejpostiženějšími oblastmi kraje a to právě kvůli útlumu těžebního průmyslu. Hodnota nezaměstnaných v těchto dvou okresech je téměř trojnásobná oproti okresům zbývajícím.

Graf 3 Počet nezaměstnaných v jednotlivých okresech Moravskoslezského kraje k 31.12.2016

Zdroj: tabulka č. 4

Značné rozdíly evidujeme ve vzdělanostní struktuře. V celorepublikovém měřítku nejsou tyto rozdíly tolik výrazné. Jak je však z následující tabulky, která zohledňuje stav registrovaných osob na úřadech práce k 31.12.2016, jasně patrné, převážnou část

nezaměstnaných v Moravskoslezském kraji tvoří právě lidé s nižším stupněm vzdělání. Což souvisí s koncentrovaným průmyslem, jež je specifikací kraje, kdy pro těžební a hutní průmysl nebylo třeba zaměstnanců s vyšším odborným vzděláním. Otázkou je, zda by eventuálně vyšší vzdělanost místního obyvatelstva nějakým způsobem ovlivnila vysokou míru nezaměstnanosti a zda by tyto osoby našli na místním pracovním trhu uplatnění nebo zda mi neodcházeli do perspektivnějších oblastí.

Tabulka 5 Struktura nezaměstnanosti dle dosaženého nejvyššího vzdělání k 31.12.2016

kraj	ZŠ a bez		SŠ bez		SŠ s		Vyšší a VŠ	
	v tis. osob	% podíl	v tis. osob	% podíl	v tis. osob	% podíl	v tis. osob	% podíl
ČR	54,0	25,6	80,4	38,1	53,3	25,2	23,6	11,2
Praha	1,6	10,6	3,5	22,8	5,2	33,8	5,0	32,8
Středočeský	4,1	19,6	9,2	43,8	6,2	29,6	1,5	7,0
Jihočeský	2,4	27,5	2,9	33,3	2,4	26,9	1,1	12,3
Plzeňský	2,6	25,6	4,8	47,7	2,0	19,8	0,7	6,9
Karlovarský	3,3	37,8	3,3	37,1	1,4	16,0	0,8	9,1
Ústecký	9,9	47,8	7,2	34,9	2,7	13,1	0,9	4,1
Liberecký	3,1	32,2	4,0	41,1	2,0	21,3	0,5	5,4
Královéhradecký	2,6	23,7	4,0	36,2	3,1	27,6	1,4	12,5
Pardubický	2,3	23,3	4,1	42,5	2,6	26,5	0,7	7,6
Vysočina	1,2	15,5	3,2	40,8	2,6	32,3	0,9	11,4
Jihomoravský	2,9	12,3	8,6	37,1	7,1	30,7	4,6	19,8
Olomoucký	2,2	18,7	4,9	42,8	3,5	30,6	0,9	7,9
Zlínský	1,9	16,3	5,7	48,1	3,1	26,1	1,1	9,5
Moravskoslezský	13,8	32,8	14,9	35,3	9,5	22,4	4,0	9,4

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Pokud bychom chtěli analyzovat podíly nezaměstnanosti dle dalších standardních ukazatelů, zjistíme, že mezi Moravskoslezským krajem a ostatním kraji, potažmo celou Českou republikou nepanují žádné specifické rozdíly.

Tabulka 6 Struktura nezaměstnanosti dle pohlaví k 31.12.2016

kraj	stav k 31.12.2016	
	počet mužů v %	počet žen v %
ČR	5,09	5,28
Praha	3,18	3,52
Středočeský	3,99	4,63
Jihočeský	4,24	4,33
Plzeňský	3,38	3,75
Karlovarský	5,45	5,45
Ústecký	7,23	8,27
Liberecký	4,84	5,52
Královéhradecký	3,79	3,72
Pardubický	4,07	4,00
Vysočina	5,05	5,28
Jihomoravský	5,98	6,23
Olomoucký	6,09	5,78
Zlínský	4,98	4,86

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Tabulka 7 Struktura nezaměstnaných dle věku k 31.12.2016

kraj	≤ 29 let		30 - 54 let		55 + let	
	v tis. osob	% podíl	v tis. osob	% podíl	v tis. osob	% podíl
ČR	65,2	30,8	113,6	53,7	32,6	15,4
Praha	4,4	28,9	8,2	53,9	2,6	17,1
Středočeský	6,2	29,5	11,6	55,4	3,2	15,0
Jihočeský	2,9	33,1	4,6	52,1	1,3	14,8
Plzeňský	2,6	25,1	6,2	60,7	1,4	14,2
Karlovarský	2,5	30,5	4,7	56,4	1,1	13,1
Ústecký	6,3	30,4	11,1	53,6	3,3	16,0
Liberecký	3,2	33,4	5,0	52,0	1,4	14,6
Královéhradecký	4,8	43,1	5,5	49,4	0,8	7,5
Pardubický	3,8	38,9	4,3	43,9	1,7	17,2
Vysočina	2,6	32,9	3,8	48,3	1,5	18,8
Jihomoravský	7,6	32,8	11,7	50,3	3,9	16,9
Olomoucký	3,8	32,6	6,8	59,0	1,0	8,4
Zlínský	2,7	23,2	6,9	59,1	2,1	17,7
Moravskoslezský	11,8	27,9	23,2	54,8	7,3	17,3

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Mnohem významnějším ukazatel, který vystihuje problematiku kraje, je délka doby evidence uchazeče o zaměstnání.

Tabulka 8 Struktura nezaměstnaných dle doby evidence v nezaměstnanosti k 31.12.2016

kraj	< 3 měsíce		3-12 měsíců		12 - 24 měsíců		> 24 měsíců	
	počet osob	% podíl	počet osob	% podíl	počet osob	% podíl	počet osob	% podíl
ČR	117 961	30,9	119 249	31,3	45 253	11,9	98 910	25,9
Praha	7 993	26,5	11 346	37,6	4 432	14,7	6 408	21,2
Středočeský	12 594	32,3	12 765	32,8	4 426	11,4	9 181	23,6
Jihočeský	8 345	43,0	6 117	31,6	1 795	9,3	3 128	16,1
Plzeňský	5 533	37,8	4 374	29,8	1 494	10,2	3 254	22,2
Karlovarský	3 644	30,9	3 208	27,2	1 411	12,0	3 533	30,0
Ústecký	10 997	24,7	13 442	30,2	5 840	13,1	14 249	32,0
Liberecký	5 214	32,4	5 289	32,8	1 843	11,4	3 758	23,3
Královéhradecký	5 315	37,2	4 549	31,9	1 625	11,4	2 781	19,5
Pardubický	5 974	41,5	4 642	32,2	1 291	9,0	2 500	17,4
Vysočina	6 498	36,8	5 125	29,0	1 755	9,9	4 294	24,3
Jihomoravský	14 379	29,3	15 265	31,1	6 156	12,6	13 232	27,0
Olomoucký	8 662	32,7	8 122	30,7	2 825	10,7	6 886	26,0
Zlínský	7 013	35,3	6 408	32,3	2 201	11,1	4 226	21,3
Moravskoslezský	15 800	24,7	18 597	29,0	8 159	12,7	21 480	33,5

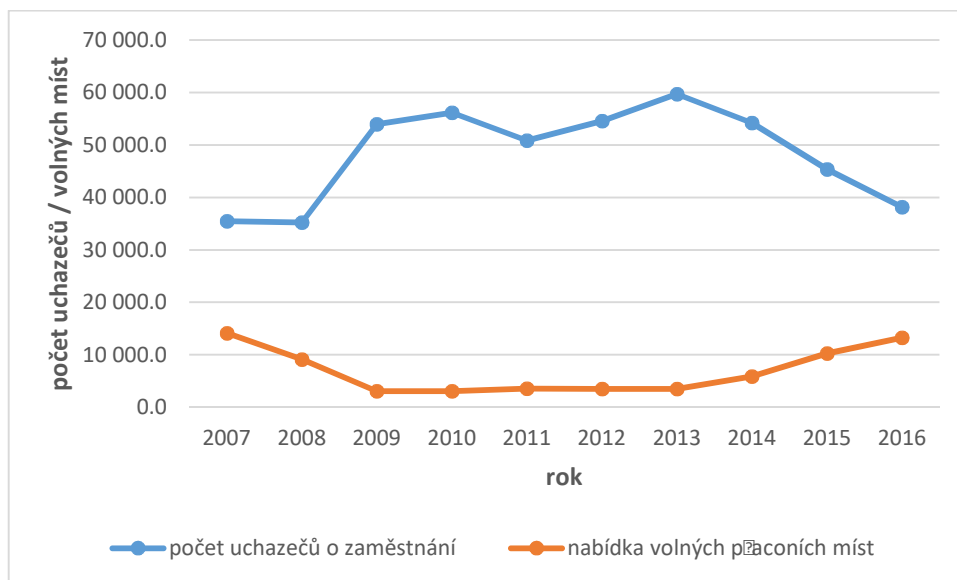
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Dlouhodobá nezaměstnanost je obecně velice problematická. Nejen, že enormně zatěžuje státní rozpočet, v podobě výplat podpor v nezaměstnanosti a sociálních dávek. Významně však také ohrožuje i duševní a fyzické zdraví samotných nezaměstnaných. Pokud je délka nezaměstnanosti delší 1 roku, dotyčné osoby ztrácejí motivaci k jakékoliv změně, stávají se frustrovaní a rezignují na svoji situaci.

Stejně jako nezaměstnanost, prochází vývojem i počet volných pracovních míst. V podstatě jde o přímou úměru vzájemného vztahu. Pokud ekonomika prochází recesí, firmy šetří náklady a snižují počty pracovních míst, čímž se zvyšuje podíl nezaměstnaných na trhu práce. Pokud ekonomika prochází stádiem zotavení, firmy rozšiřují výrobu, k čemuž

potřebují více faktorů práce a vznikají tak nová pracovní místa. Zcela zřejmé je to na následujícím grafu.

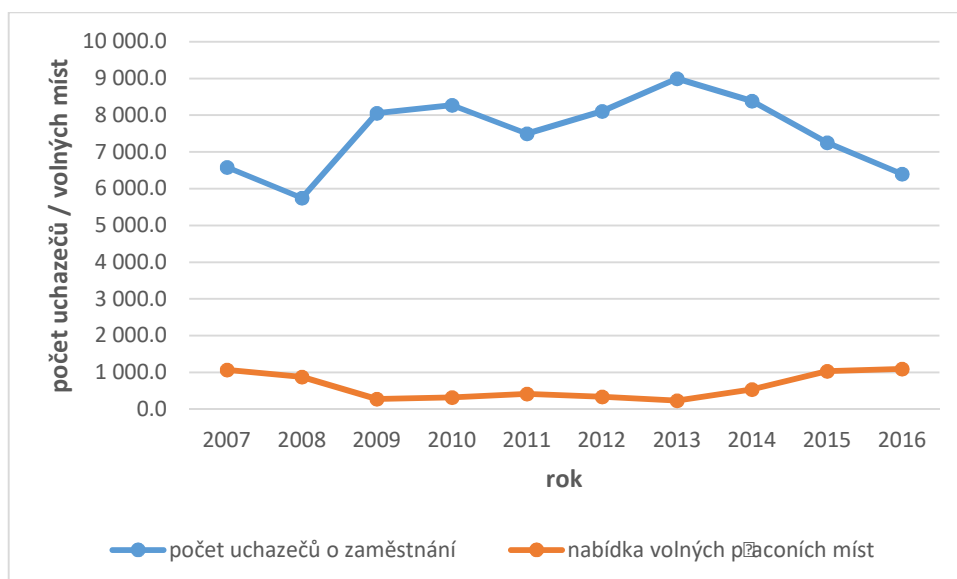
Graf 4 vývoj počtu uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst v ČR 2007 - 2016

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Stejnou vývojovou tendenci vykazuje i Moravskoslezský kraj.

Graf 5 Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst v Moravskoslezském kraji 2007 - 2016

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Ačkoliv má vývojová křivka nezaměstnanosti klesající tendenci a počet volných míst se nepatrně zvyšuje, vykazuje Moravskoslezský kraj v tomto ohledu stále vysokou nedostatečnost. Jak uvádí tabulka níže, v přepočtu na 1 pracovní místo je 5,9 uchazeče. To je extrémně vysoká hodnota oproti ostatním krajům (vyjma Ústeckého kraje) i proti celorepublikovému průměru.

Tabulka 9 Nabídka volných míst evidovaných úřady práce k 31.12.2016

kraj	stav k 31.12.2016		
	pracovní místa	počet uchazečů v evidenci	počet uchazečů na 1 pracovní místo
ČR	132 556	381 373	2,9
Praha	21 054	30 179	1,4
Středočeský	18 650	38 966	2,1
Jihočeský	9 458	19 385	2,0
Plzeňský	10 210	14 655	1,4
Karlovarský	3 678	11 796	3,2
Ústecký	7 634	44 528	5,8
Liberecký	5 607	16 104	2,9
Královéhradecký	6 151	14 270	2,3
Pardubický	9 687	14 407	1,5
Vysočina	5 418	17 672	3,3
Jihomoravský	11 288	49 032	4,3
Olomoucký	6 282	26 495	4,2
Zlínský	6 528	19 848	3,0
Moravskoslezský	10 911	64 036	5,9

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

5 Závěr

Cílem této práce bylo analyzovat nezaměstnanost a její vývoj v Moravskoslezském kraji v porovnání s Českou republikou.

Nezaměstnanost je problémem všech vyspělých ekonomik, České republiky nevyjímaje. K enormnímu nárůstu nezaměstnanosti došlo po roce 2008, jako následek finanční krize následované hospodářskou recesí. Moravskoslezský kraj se dlouhodobě řadí ke krajům s nejvyšší nezaměstnaností. V prvé řadě je to způsobeno historickou specifikací kraje. Moravskoslezský kraj byl a stále je centrem těžebního průmyslu, hutnictví a navazujícího zpracovatelského průmyslu, s bohatou zásobou hnědého a černého uhlí. V současné době tento průmysl prochází značným útlumem a uzavíráním těžebních dolů a hutí, což má za následek hromadné masové propouštění. Je to také důsledek environmentálních aktivit, kdy stát přikazuje snižování emisních splodin a trh se tak přiklání k nalézání alternativních zdrojů energií, šetrnějších k životnímu prostředí. Jedná se o ukázkový příklad strukturální nezaměstnanosti, kdy útlum celého odvětví přináší problematickou vysokou míru nezaměstnanosti.

Ještě více je to patrné v rámci jednotlivých okresů, kdy je na Ostravsku a Karvinsku, kde je těžební a hutní průmysl nejkoncentrovanější, trojnásobně vyšší nezaměstnanost než ve zbývajících okresech.

U takto vznikajících nezaměstnaných je velice problematické, že jejich kvalifikační předpoklady jsou velmi specifického charakteru a těžko hledají uplatnění na aktuálním pracovním trhu. Samotným problémem je i vzdělanostní struktura. Oproti ČR, má cca 32 % uchazečů o zaměstnání pouze základní vzdělání nebo žádné a cca 35 % středoškolské vzdělání bez maturity. To jsou opravdu dramatická čísla. Řešením je podpora uchazečů v rekvalifikacích a dalším vzdělávání. Je však otázkou, zda vyšší vzdělanost ovlivní a zmírní vysokou nezaměstnanost kraje, pokud nebudou vznikat adekvátně nová pracovní místa. Zde může pomoci aktivita ze strany státu a kraje v podobě investičních pobídek pro potencionální investory a zřizování nových pracovních míst či podpora mobility a flexibility aktuální pracovní síly.

6 Seznam použitých zdrojů

Knižní publikace:

Buchtová, Božena a kolektiv. 2002. *Nezaměstnanost, psychologický, ekonomický a sociální problém*. Praha: Grada Publishing a.s., 2002. ISBN 80-247-9006-8

Brožová, Dagmar. 2003. *Společenské souvislosti trhu práce*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2003. ISBN 80-86429-16-4

Holman, Robert. 2011. *Ekonomie 5. vydání*. Praha: C.H.Beck, 2011.
ISBN 978-80-7400-006-5

Mareš, Petr. 2002. *Nezaměstnanost jako sociální problém, třetí rozšířené vydání*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. ISBN 80-86429-08-3

Pavelka, Tomáš. 2007, *Makroekonomie: základní kurz 3. vydání*. Slaný: Melandrium, 2007. ISBN 978-80-86175-52-2

Pavelka a kol. 2012. *Dlouhodobá nezaměstnanost v ČR*. Melandrium, 2012.
ISBN 978-80-8617-576-8

Pošta, Vít. 2015. *Strukturální míra nezaměstnanosti v ČR*. Praha: Management Press, 2015. ISBN 978-80-7261-296-3

Urban, Jan. 2015. *Teorie národního hospodářství. 4. aktualizované vydání*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. ISBN 978-80-7478-724-9

Zákon č. 435/2004 b., Zákon o zaměstnanosti

Elektronické zdroje:

Český statistický úřad. 2018. Statistiky – zaměstnanost, nezaměstnanost 1993 – 2017. Olomouc: Český statistický úřad 2018. (Online).

Dostupné z:

<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf;jsessionid=Va8IiII4LTZKYSZUdFq981oYCNwiakv8T4uKtJQBwgvNgNYCz-7!1023177385?page=statistiky&katalog=30853>